

A.

A 1, förstärkningspartikel. *A-makje*, adv. makligt, sakta. "Kör amakje", köra sakta. Jtl. *A-mulä*, adv. mycket mulet, öfverallt mulet. G. (sällan brukl.). D. d. *a, ä*, t. ex. *ameget, adyrt, agod* (Mlb., DL. 1); fsv., fn. *of*.

A 2, præp. 1) på, till. "A haugi", på högen. "A skogä", till skogs. G.; 2) i. "A männä", i morgon bittida. Dl. (Elfd.); 3) åt, till. Dl. Fsv. *a*, på, i, till; fn. *á*; d. d. *á*.

A 3, obest. artik. f. en, "A bok, a piga, a höstra." Vg. "A gait", en get. G. "A kóna". Vb. "A toka". Sm. Jfr *an* 4.

A 4, pron. pers. 1) 1:a pers. jag. "Nu har a", nu har jag det. Vg., nk., sdm. D. d. *a*; c. dial. *aw* (Broeket, gloss. 9); 2) 3:e pers. nomin. f. hon. Nyttjas ock inskjutet framför nomina propria och några få ord, t. ex. *mor, syster*. "A syster Kass", syster Katharina. "A mor", modern. "A söster", system. "A Brita, a Sara, a Lovisa". Vb., äm, mp. På samma sätt brukas i norska munarterna *han* och *ho*, t. ex. "han Per och ho Bergit"; 3) 3:e pers. dat. och accus. f., henne. "Säg a", säg åt henne. Mp. "De ha klet nera", de ha förtalat henne. Vg., ög., sm. "Släpp ut a". Sdm. "Jö betälara". Hs. (Db.); 4) 3:e pers. accus. n. det. "Ain ska allri kuin tro a, om inn int ska sia ur tokot ä gar manga gånger", en skulle aldrig kunna tro det, om han ej skulle se det huru tokigt det går många gånger. Fl. (Åland).

A 5, genitiv-ändelse i obestämda formen. "Kalla mor, Lassa far, Svanta hustru, Andersa stuga. Gälla-lött". Nästan allm.

A 6, slutändelse för substantiver, utmärkande obest. formen plur. af de substantiver efter 2:a böjningen, som i skriftspråket hafva ändelsen *-ar*, t. ex. "bänka", bänkar; "hästa", hästar. Vg.

A 7, slutändelse för substantiver, utmärkande bestämda formen 1) sing. fem. nom. och accus., t. ex. "gummä", gumman, "bokä", boken, "sängä", sängen. Nästan allm., undant. Sk., hl., g. och trakten kring Stockholm; 2) plur., t. ex. "gummerä", gummorna; "hästä", hästarne; "fätterä", fötterna; "stökka", styckena; "kwitterä", kreaturen. Vg. m. fl. andra göta-munarter.

AA 1, m. träck. Med detta ord uppmana sköterskorna späda barn att göra deras naturbehof. Allm. *Aa* 2 (el. *aha, äa, äha*), v. n. göra sitt naturbehof; om små barn. "Mor, ja vill äa". Sm., bl. *Aka*, v. n. id. N. G. Ns. *a*, m. träck; *aa*, v. n. cacare (Danneil. B. W. B. 1, 1); kärnt. *aa*, m. träck (Lexer, 1).

ABBA, v. a. 1 o. *abba öpp*, reta, uppreta. *Abbas mü*, retas med, reta till vrede. Götal. *Arpa*, Hl.; *arpas*, id. Sk. Fn. *abbask (vit)*, *abbast*.

ABBRA, v. n. 1) nappa (på kroken, såsom fisk när man metar). Ög.; 2) lyckas. "Vill dä inte abbra på"? Ög., vg. Jfr *abra på*.

ABBUR, m. aborre: *Perca fluviatilis*. G. *Aburr*, Kl.; *abbar*, Nb., vb., äm. Fsv. *aghorre*. VGL.; fl. *agborræ*.

ABBÖR-GRÄS, n. *Potamogeton perfoliatum*. Ul., fl. (Öb.). *Abörre-gräs*, Ög.; *abbar-gräs*, n. Vb.; *abbör-kål*, m. Ul.

ABEDANK, adj. 1) afsigkommen, utarmad. Hl.; 2) utmattad. N. Sk. Nht. *abgedankt*.

ABE-KATT, m. apa, markatta. *Ape-katta*, f. Hl. *Abe-katt*, *ave-katt*, m. Sk. D. *abekatt*; isl. *apaköttr*, m.

ABER, adj. stark, skarp; mest om lukt. Sk. (Ö. Göinge). Moes. *abrs*, stark; jfr. fe. *abal*, styrka.

ABRA PÅ (el. *appa på*), v. n. 1 anstränga sig, gripa sig an i sina göromål. Sk. (Öx., Skytts h.). D. d. *abre på*.

A-BÖ (el. *ä-bö*), f. gröda, afkastning af åker och äng, i synnerhet råg och korn, som blifvit inbergade, men ännu icke tröskade. "Stor äbö i åkrom". Vb., nb. N. *äbur*. Af, bära.

AB-SKÖNS, 1) m. ljusskärm. Vg. (enl. Hof; nu föräldr.); 2) n. a) afskyvärdt ting, något förfärligt, vidunderligt. Ul. (Rosl.); b) en till seder och uppförande högst föraktlig qvinna. Vb., ög.; 3) adv. afsides. Vg. (Skarab.). Fsv. *abscons*, ljusskärm. S. S. 1, 91, af lt. *abscondere*.

'AD, pron. acc., det. "Ja fikk 'ad. Ha 'ad". Sk. I andra munarter 'at.

ADADEN, adj. svår, obehaglig. "Den vägen ä så adaden. Träet ä så adadet att lässa". Hl. *Adalt*, adj. dålig. Bhl. Fn. *atadr*, nedsmutsad.

ADAL, adj. ädel, äkta, gammal. Vg., g. Fsv. *apal*, *adhäl*; fn. *adall*; d. d. *adel*, *ail*, ypperlig.

ADER, pron. indef. o. räkneord, annan. "Hin adre", den andre. "Di adre (el. *d'adre*)", plur. de andre. G. "Ejn ader gango", en annan gång. Fl. (Nl.). *Are* (f. *ara*), plur. andre, andra. *Ara* f. sing. andra. "Uti ara stuvan". Ul., sdm., nk., vg., ög., bl. *Ar*, annan. "Den are hästen. Ilin are". Kl., bl. *Annar* el. sammandr. *ar* (plur. *adär, arän*). "Hä va int han, hä var ain ar. Gi va arom". Vb., nb. *Anin* (f. *aron*, n. *anna*, plur. *ar*). "Aron kvärnen. Aron sidon". Fl. *Ader*, *äder* el. *änner*, annan, andra. *Adern*, den andra. Dl. *Andar* och *andarn*, den andra. G. Fsv. *annar* (f. *annur*, n. *annat*; plur. nom. m. *aprir*, dat. m. *aprum*, acc. m. *apra*); fn. *annar*; fht. *andär*; fsax. *ödar*; fe. *odor*, *oder*; e. *other*; holl. *ander*; d. *anden*; lett. *ohtrs*; lit. *antras*; moes. *anpar*; gr. *ἄτερος*; skr. *anjatara*.

ADERST, *ar-stass*, *ar-stassum*, adv. annorstädes. Vb. *Ar-stans*, Fl. (Öb.); *amer-stans*, *annor-stäns*, *ann-stäns*, *ann-stäs*. Svea-, Götal. Fn. *annarstadar*.

ADER-VILLER el. *ar-viller*, adj. vida bättre (än) en annan; förträfflig; som vill anses bättre och förnämre än andra. Vb. *Arä-viller*, *ar-viller*, Hs. (Bj.); *äder-villdär* el. *oder-villder*, Ö. Dl.; *ar-viller*, Dl.; *annä-viller*, Mp.; *anner-hvor-viller*, Jtl.; *anner-viller*, S. Äm.; *arom-viller*, Ul. Jfr *villder*, sid. 807 a.

ADRU-VÄIS, adv. på annat vis, annorlunda. G. *Ader-vais*, Ö. Dl.; *ar-vis*, Vl. (Elfd., Fryksd.); *anners-ves*, *anner-nessare*, Vg., hl. Fsv. *aprunis* (VGL. I); fn. *ötruvis*; e. *otherwise*.

ANDRING, m. yungling af andra årets beväring. Ög.

ANIN-HÖLIN, pron. m. endera. Fl. (Öb.).

ANNA-DAGEN el. *äi anna-dagen*, adv. häromdagen. G. (F.).

ANNAR-HVAR, adj. hvarannan. Hs. (Bj.). *Anna-hvör* (n. *anna-hvörst*), Hs. (Db.); *anna-hvar*, Gstr.; *anne-hvar*, Vb.; *ann-hvar*, N. Äm. Fn. *annar-hvör*, *annar hvör*, en af två.

ANNARS-VE, adj. rädd, läpen. Vg.

ANN-DANER el. *anner-daner*, adj. olika, annorlunda beskaffad. Kl. *Annerdan*, Hl., sk.

ANNDAS I GÅR, adv. i förgår. Ö. Bl.